

صندوق توسعه ملی گزارش داد؛

تحویلی سبز در زیرساخت‌های انرژی کشور: از مدل‌های نوین تأمین مالی تا بهره‌برداری عملیاتی

۱. مقدمه و چشم‌انداز استراتژیک

در راستای تحقق فرمان مقام معظم رهبری (ره) جهت توسعه ظرفیت‌های انرژی پاک و مقابله با بحران ناترازی انرژی، صندوق توسعه ملی با رویکردی تحول‌آفرین، در بازتعریف جایگاه خود در زنجیره ارزش انرژی‌های تجدیدپذیر گام برداشته است. پروژه عظیم احداث ۱۵ هزار مگاوات نیروگاه خورشیدی و بادی، که با حمایت ویژه مقام معظم رهبری (ره) و دستور مستقیم دولت چهاردهم کلید خورد، اکنون به مرحله‌ای از بلوغ رسیده است که می‌تواند معادلات امنیت انرژی و تاب‌آوری ملی را تغییر دهد.

مدل سرمایه‌گذاری غیرمداخله‌ای: نوآوری در تأمین مالی صندوق توسعه ملی با بهره‌گیری از بازوی سرمایه‌گذاری خود، «شرکت سرمایه‌آفرین میهن (سام)»، مدل نوین و هوشمندانه «سرمایه‌گذاری غیرمداخله‌ای» را پیاده‌سازی کرده است. این مدل با هدف ایجاد تعادل میان «تضمین بازگشت سرمایه صندوق» و «ایجاد انگیزه حداکثری برای بخش خصوصی»، نقش تسهیل‌گر و تأمین‌کننده منابع را ایفا می‌کند. این رویکرد، مانع از ورود صندوق به حوزه مدیریت مستقیم شرکت‌ها شده و هم‌زمان، با همکاری تنگاتنگ سازمان ساتبا، وزارت نیرو و شبکه بانکی، بستری امن برای ورود سرمایه‌گذاران فراهم آورده است. تحلیل دستاوردهای طرح ۱۵ هزار مگاواتی (مصوبات شورای اقتصاد) بر اساس مصوبات شورای اقتصاد (به‌شماره‌های ۲۱۰۷۳۸ و ۲۶۳۵۱۱)، پیشرفت‌های عملیاتی در راستای احداث مجموعاً ۱۵ هزار مگاوات نیروگاه به‌شرح زیر گزارش می‌گردد:

۱. وضعیت تأمین منابع ارزی: صندوق توسعه ملی با انجام تعهدات خود، پیشرفت چشمگیری در تأمین منابع ارزی داشته است. از مجموع ۵ میلیارد دلار تعهد ارزی برای این دو مصوبه، تاکنون ۵۰.۸٪ محقق شده است. به‌طور دقیق‌تر، مبلغ ۲.۵۴۴ میلیارد دلار از طریق مسدودی نزد بانک مرکزی، برای

پوشش نیازهای طرح‌های اولویت‌دار تأمین گردیده است.

۲. تحلیل عملکرد طرح ۷,۰۰۰ مگاواتی (خورشیدی): این طرح به‌عنوان پیشران اصلی حرکت ملی، در وضعیت بسیار مطلوبی قرار دارد: بهره‌برداری عملیاتی: ۱,۲۰۳ مگاوات (۱۷.۲٪) به‌طور کامل وارد شبکه شده و در حال تولید برق است. در حال احداث: ۳,۱۸۵ مگاوات (۴۵.۵٪) در مرحله عملیات اجرایی قرار دارد. در حال آماده‌سازی: ۲,۶۱۲ مگاوات (۳۷.۳٪) در مراحل پیش‌نیاز فنی و اداری است. اعتماد بخش خصوصی: در این طرح، ۸۷.۲٪ از کل ظرفیت مصوب از طریق قراردادهای «مشارکت مدنی» نهایی شده است که نشان‌دهنده اعتماد عمیق فعالان اقتصادی به مدل‌های طراحی شده است.

۳. تنوع در مدل‌های اجرایی (EPC و مشارکت در احداث): به‌منظور پوشش طیف وسیعی از ریسک‌پذیری سرمایه‌گذاران، دو رویکرد متمایز در طرح ۷,۰۰۰ مگاواتی پیاده‌سازی شده است: مدل مشارکت در احداث: با تمرکز بر تأمین تجهیزات توسط سازمان ساتبا، این مدل برای سرمایه‌گذارانی که توان اجرایی دارند طراحی شده است. تاکنون ۶۸.۵٪ از ظرفیت مصوب این مدل (۱۳۷۱ مگاوات) قراردادهای خود را نهایی کرده است. مدل EPC (تحويل کلید در دست): این مدل با هدف جذب سرمایه‌گذاران غیرفعال (که تنها به دنبال بهره‌برداری هستند) طراحی شده است. در این رویکرد، ساتبا مسئولیت کامل ساخت را بر عهده دارد. تاکنون ۷۵.۹٪ از ظرفیت این مدل (۳۷۹۷ مگاوات) به مرحله عقد قرارداد رسیده است.

۴. نتایج جذب سرمایه بخش خصوصی: مدل‌های منعطف صندوق موفق به جذب مجموعاً ۳۸۴ میلیون دلار سرمایه از بخش خصوصی شده است که از طریق روش‌های زیر توزیع گردیده است: مشارکت مدنی: ۲۱۴ میلیون دلار واگذاری نیروگاه‌های

آماده: ۱۳۰ میلیون دلار فروش نقدی تجهیزات: ۴۵ میلیون دلار

گام‌های آتی: طرح ۸,۰۰۰ مگاواتی و تکامل مدل‌های اجرایی صندوق توسعه ملی با عبور از فاز موفقیت طرح ۷,۰۰۰ مگاواتی، اکنون با تمرکز بر «طرح ۸,۰۰۰ مگاوات نیروگاه خورشیدی و بادی» * گام‌های بلندتری برمی‌دارد. در این فاز جدید، مدل اجرایی با هدف افزایش سرعت عمل تکامل یافته است؛ به گونه‌ای که شرکت‌های مجری مستقیماً با استفاده از سرمایه ارزی صندوق، مسئولیت تأمین تجهیزات و احداث را در قالب قراردادهای مشارکت مدنی بر عهده می‌گیرند. تا این لحظه، استقبال از این مدل جدید با انعقاد ۶,۲۹۵ مگاوات قرارداد مشارکت مدنی (معادل ۷۸.۷٪ از ظرفیت مصوب) همراه بوده است که نشان از پذیرش گسترده این رویکرد در بازار دارد و نشان‌دهنده اعتماد مضاعف به سازوکارهای مالی تدوین شده است.

۲. جمع‌بندی و چشم‌انداز آتی

موفقیت در پیاده‌سازی این مدل‌ها اثبات می‌کند که با تلفیق منابع ارزی صندوق توسعه ملی و مدیریت تخصصی سازمان ساتبا، می‌توان گره‌های کور تأمین مالی در پروژه‌های زیرساختی را گشود. این هم‌افزایی نه تنها بستری برای عبور از ناترازی برق فراهم آورده، بلکه با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی و دانش فنی بومی، مسیر توسعه پایدار انرژی در کشور را هموار کرده است.

صندوق توسعه ملی با تداوم تعهد خود در تأمین مالی به موقع و نظارت دقیق بر پیشرفت پروژه‌ها، مصمم است تا پایان مهلت مقرر، تمامی ظرفیت‌های تعریف‌شده را به مدار بهره‌برداری رسانده و از این طریق، سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سبد تولید برق کشور را به جایگاه شایسته خود ارتقا دهد. این مسیر، نمادی از عزم ملی برای گذار به سوی اقتصادی تاب‌آور، سبز و متکی بر دانش و فن‌آوری است.

